

Савчук В.В.

МИТНА ЛОГІСТИКА В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

Військова агресія Росії проти України поставила перед бізнесом чимало проблем. Однією з найскладніших для вирішення стала проблема логістики – створення нових маршрутів доставлення сировини та експорту продукції, оптимізація логістичних витрат, які зросли у разі через війну.

У мирний час 75 % зовнішньої торгівлі України проходило через порти. В умовах блокади (та незрозумілої перспективи розблокування) морпортів українські компанії починають освоювати нові логістичні маршрути. Частина компаній мають можливість перевозити продукцію автотранспортом та не пов'язані цими обмеженнями, але перед ними стоять виклики доступу до палива та перетину кордону водіями. Але масові вантажі українського експорту, такі як зернові, залізородна сировина, частково металопродукція, не можуть перевозитись автотранспортом, хоча зерновики активно використовують автоперевезення.

Проте головне – це ціна питання для країни. Україна щодня втрачає \$170 млн через блокаду портів. За оцінками експертів, у 2022 році ВВП України впаде на 30 % за умови затяжної війни до кінця року, а за умови перемир'я та можливого відкриття портів – на 22-25 %.

За даними Мінагрополітики, експорт української сільгосппродукції через країни ЄС, у тому числі з урахуванням поставок через дунайські річкові порти, за будь-яких обставин не зможе перевищити 1,5 млн т на місяць, тоді як до блокади українських морпортів військами РФ країна могла щомісяця перевалювати понад 5 млн т продукції АПК на місяць. Ключовою логістичною артерією України залишилася залізниця, але вона не зможе одразу вивезти все те, що проходило через порти. Якщо в обсягах перевалки вантажів морських портів України середня частка експорту становить 77,1%, то за окремими продуктами цей показник вищий. Наприклад, щодо зерна – 95,6%, чорних металів – 94,7%, олії (переважно рослинної) – 90,2%. Зокрема, через морпорти у 2021 році було експортовано 49,8 млн т зернових (+2%), 29,5 млн т руди (-13,8%) та 15,3 млн т чорних металів (+1,8%).

Можливості «Укрзалізниці» щодо вивезення експортної продукції обмежені як фізичним браком прикордонної інфраструктури на сьогодні, так і бойовими діями – зокрема, ракетними ударами по залізничній інфраструктурі. Тому зараз середньодобове навантаження «Укрзалізниці» становить 40 % від довоєнного рівня. У квітні залізницею перевезли 9,15 млн т вантажів, з них в експортному сполученні – лише 3,9 млн т. При цьому на сьогодні «Укрзаліниця» не контролює 10 % своєї інфраструктури.

Міжнародні партнери обіцяють допомогти у вирішенні логістичної проблеми експорту. Можливо, це буде у вигляді спрощення експорту та митного оформлення, забезпечення «зелених коридорів» залізничних складів із зерновими, збільшення ємності складів для тимчасового зберігання на прикордонних територіях. Також Єврокомісія попросила операторів надіслати мобільні зернові навантажувачі на прикордонні станції та термінали.

Література:

1. Логістика та міжнародна торгівля в Україні в умовах війни // Європейська Бізнес Асоціація. – Режим доступу: <https://eba.com.ua/logistyka-ta-mizhnarodna-torgivlya-v-ukrayini-v-umovah-vijny/>

Робота виконана під керівництвом доц. каф. МтаТП Чуйко М. М.